

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PARTNER SOSYOTELİZMİ, BAĞLANMA VE ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Kübra TOPAL¹ Rumeysa GÜNGÖR² Hafize ÇOBAN³ Saliha ŞAHİNTÜRK⁴ Elif KIRMIZIKAYA⁵ Telat Gül ŞENDİL⁶

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Rumeli Üniversitesi, psikologkubratopal@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7682-9091

²rumeysagunor19@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9765-3037

³hafizecobn@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3430-987X

⁴Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Medipol Üniversitesi, salihashinturk@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2351-4923

⁵Yüksek Lisans Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, elifkirmizikaya@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2585-6238

⁶Prof. Dr., İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, gsendil.@29mayis.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7058-1862

Topal, K., Güngör, R., Çoban, H., Şahintürk, S., Kırmızıyaka, E., Şendil, T. G. "Üniversite Öğrencilerinde Partner Sosyotelizmi, Bağlanma ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi". ulakbilge, 58 (2021 Mart): s. 462-475. doi: 10.7816/ulakbilge-09-58-09

ÖZ

Romantik ilişkiler konusunda karşımıza çıkan partner sosyotelizmi, çiftlerin iletişimini bozucu etkiye sahip olan bir kavramdır. Bu çalışmanın iki amacı vardır. Birincisi, Roberts ve David (2016) tarafından geliştirilen Partner Sosyotelizmi Ölçeği'nin (Partner Phubbing Scale) Türkçeye uyarlamasını yapmaktır. İkincisi ise partner sosyotelizmi, yetişkin bağlanma ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Birinci çalışmanın örneklemini İstanbul'daki çeşitli üniversitelerde eğitimine devam eden 18-25 yaş aralığında 134'ü kadın (%70,2), 57'si erkek (%29,8) olmak üzere toplam 191 öğrenci oluşturmaktadır. İkinci çalışmanın örneklemini ise Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde eğitimine devam eden ve romantik ilişkisi bulunan 18-25 yaş aralığında 50 gönüllü çift oluşturmaktadır. Faktör analizleri sonucunda, Türkçe'ye uyarlanan ölçeğin tek boyutlu ve toplam 6 maddeden oluştuğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .85, test tekrar test güvenirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur. İkinci çalışmanın bulgularına göre; PSÖ'nün ARİKÖ üzerindeki etkisinde cinsiyet ve bağlanma boyutlarının (kayı ve kaçınma) düzenleyici etkisi yalnızca erkeklerde yüksek kaçınma boyutu puanı sergilenen durumlarda anlamlı bulunmuştur ($\beta = -.45$, $p < .00$). Sonuç olarak, Türkçeye uyarlama çalışması yürütülen PSÖ, örneklem grubunun bulgularına göre geçerli ve güvenilir bir ölçektir. Gerçekleştirilen ikinci çalışmanın ise gelecekte PSÖ kullanılarak yapılacak olan çalışmalar için önemli bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Partner sosyotelizmi, üniversite öğrencileri, bağlanma, ilişki kalitesi, geçerlik, güvenirlik

Makale Bilgisi:

Geliş: 21 Ocak 2021

Düzeltilme: 2 Mart 2021

Kabul: 17 Mart 2021

© 2021 ulakbilge. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Teknolojinin hızlı ilerlemesinin olası bir sonucu, akıllı telefonların işlevsel olarak ciddi bir gelişim göstermesidir. Fotoğraf çekmek, resim çizmek, hesap yapmak gibi birçok uygulamayı bünyesinde barındırarak hayatımızı kolaylaştıran akıllı telefonlar aynı zamanda birçok bağımlılık riskini de beraberinde getirmektedir. Telefon bağımlılığı, internet bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı, oyun bağımlılığı, uygulama bağımlılığı gibi bağımlılıkların yanı sıra literatüre "Sosyotelizm" adıyla giren yeni bir problem de dahil olmuştur. "Sosyotelizm, bireyin başka bireylerle iletişim halindeyken dikkatini akıllı telefona vermesi, akıllı telefonla ilgilenmesi ve algısını kişiler arası iletişimden kaçırmasıdır" (Karadağ vd. 2016: 223-269).

Türkçe literatüre sosyotelizm olarak giren "phubbing" sözcüğü, Chotpitayasunondh ve Douglas'ın (2016) belirttiğine göre ilk kez 2012 yılında Macquarie Sözlüğü'nün güncellenmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu dönemde problemli bir davranış olarak tanımlanan bu sözcük, anlam itibari ile "telefon" (phone) ve "yok saymak" (snubbing) kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır. Söz konusu iki kelimeden de anlaşılacağı üzere sosyal ortamda telefonu ile meşgul olup diğerlerini görmezden gelme davranışı olarak tanımlanabilen sosyotelizmin, sosyal ilişkileri olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Romantik ilişkiler konusunda da karşımıza çıkan sosyotelizm davranışı "Partner Sosyotelizmi" kavramı ile ifade edilmektedir. Roberts ve David'in (2016) tanımına göre Partner Sosyotelizmi, "romantik partneriniz veya eşiniz ile birliktelik halindeyken partnerinizin cep telefonunu kullanma veya cep telefonu tarafından dikkatinin dağılma derecesidir." Cizmeci'nin (2017) çalışmasında, partner sosyotelizmi davranışının romantik ilişki yaşayan çiftlerin iletişimini zedeleyerek partnerleri tarafından ilgi görmedikleri hissine kapıldıklarını ayrıca şüphe ve kıskançlık duygularına yol açarak ilişki memnuniyetlerinin azaldığı bulunmuştur. Bir diğer çalışmada Nazir ve Pişkin (2016) yüz yüze sohbet esnasında bireyin gözlerini sıklıkla telefonuna kaçırmasının karşı taraftaki bireyde, kendisinin önemsenmediği ya da sohbete yeterince önem gösterilmediği şeklinde algılaya yol açtığı bulgusunu elde etmişlerdir. Wang ve ark. (2017) ise evli çiftler üzerinde yürüttükleri bir çalışmada, partner sosyotelizmi ile ilişki tatmini arasında ters yönlü bir ilişki bulmuşlardır. Aynı zamanda bu çalışmada partner sosyotelizminin depresyon üzerinde, ilişki tatmini üzerinden dolaylı olarak bir etkisinin olduğu da bulgular arasındadır.

Bowlby'e göre bağlanma yaşam boyu devam eden ve gelişen bir süreçtir. Bu anlamda bağlanma figürü, erken yaşlarda birincil bakım verenler iken yetişkinliğe gelindiğinde çoğu zaman romantik ilişkilerdeki eşler olmaktadır (Hazan ve Shaver, 1987). Brennan, Clark ve Shaver (1998) yaptıkları çalışma ve analizlerin sonucunda yetişkin bağlanma davranışlarının "bağlanmaya ilişkin kaygı" ve "bağlanmaya ilişkin kaçınma" olarak iki boyutta tanımlanabileceğini belirtmişlerdir. Kaygı boyutu; yakın ilişkilerden hissedilen reddedilme ve terk edilme konusundaki aşırı duyarlılıktan kaynaklanan bağlanma kaygısını, kaçınma boyutu ise başkalarına yakın olmaktan ya da başkalarının yakın olmasından ve bağımlı olmaktan hissedilen rahatsızlığı tanımlamaktadır (Sümer vd., 2005). Sosyotelizm davranışı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen Shams, Iftikhar ve Raja (2019), güvenli bağlanma stiline sahip insanların, güvensiz bağlanma stiline sahip olan insanlara kıyasla cep telefonlarını kullanmaya daha az eğilimli olduklarını, bu yüzden daha az sosyotelizm davranışı sergiledikleri bulgusunu elde etmişlerdir. Aynı zamanda güvensiz bağlanma stiline sahip olanların daha fazla sosyotelizm davranışı gösterdikleri de araştırmanın bulguları arasındadır.

Partner sosyotelizmi ve romantik ilişkilerde bağlanma arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalardan biri Roberts ve David'e (2016) aittir. Partner Sosyotelizmi Ölçeği'ni geliştiren Roberts ve David (2016), partner sosyotelizminin romantik ilişkideki doyuma olan etkisini incelemek amacıyla bir araştırma yürütmüştür. Bu araştırmada, kaygılı bağlanma stiline sahip olan çiftlerin, güvenli bağlanan çiftlere kıyasla sosyotelizme maruz kalma durumuna daha güçlü tepki verebileceği yönünde bulgular elde edilmiştir.

Romantik ilişki içerisindeki partnerlerin fiziksel ve duygusal iyi oluşları ve bunları etkileyen faktörler son dönemde araştırmacıların ilgi gösterdiği konulardan biridir. Özellikle 18-25 yaş arası dönemi içeren yetişkinlik, yakın ilişkilerde ve romantik ilişkilerde derinliğin arttığı, buna bağlı olarak da ilişki kalitesinin önemli olmaya başladığı bir dönem olarak görülmektedir. İlişki kalitesi, partnerlerin ilişkiden sağladıkları yararlı tecrübeleri olarak tanımlanmaktadır (Sağkal ve Özdemir, 2018, Yüceol, 2016). Algılanan romantik ilişki kalitesi; doyum, adanmışlık, güven, yakınlık, tutku ve aşk boyutlarını içerir. Bu boyutlar bir noktaya kadar birbirlerinden bağımsız olabilir ancak bireyin genel romantik ilişki kalitesine yönelik algısının ölçümünde önemli göstergelerdir (Fletcher vd., 2000). Çiftlerin birlikte geçirdikleri zamanın azalması, duygusal destek eksikliği hissetmesi ve daha düşük

yakınlık gibi bireyler arasındaki ilişki kalitesi ile alakalı problemlerin yordayıcılarından birinin teknoloji kullanımı olduğu ortaya konmuştur (McDaniel vd., 2018).

Teknolojinin olumsuz yansımalarından biri olan ve insan ilişkilerinde çeşitli problemlere yol açan sosyotelizm ve sosyotelizme maruz kalma düzeylerinin belirlenmesi için; Sosyotelizm Ölçeği (Karadağ vd.,2016), Genel Sosyotelist Olma ve Genel Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeği (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2016), İşveren Sosyotelizmi Ölçeği (Roberts ve David, 2017), Sosyotelizme Yönelik Algılanan Sosyal Normlar Ölçeği (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2016), Teknoloji ile Bölünen Yaşam Örnekleri Ölçeği (McDaniel ve Coyne, 2016) gibi ölçeklere rastlanmaktadır (Göksün, D.O., 2019). Bununla beraber alanyazında partnerler arası sosyotelizme maruz kalma durumuna yönelik geliştirilen ilk ölçek Roberts ve David'in (2016) Partner Sosyotelizmi Ölçeği'dir (Partner Phubbing Scale). Bu ölçek halihazırda yurt dışında kullanılmasına rağmen Türkçe'ye henüz uyarlanmamış; Türkiye'de geçerlik ve güvenirliği yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan bilgiler doğrultusunda iki araştırma halinde sunulacak olan bu çalışmanın iki amacı vardır. Birincisi, partner sosyotelizmine maruz kalmayı ölçmek amacıyla geliştirilen Partner Sosyotelizmi Ölçeği'nin (Partner Phubbing Scale) Türk örneklemini üzerinde geçerlik-güvenirliğinin sınanması; ikincisi ise partner sosyotelizmi, yetişkin bağlanma ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Bu amaçlarla aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranacaktır:

Araştırmanın Ana Problem Cümlesi

Partner sosyotelizm ölçeği Türk örneklemini için geçerli ve güvenilir midir ve ikincisi ise partner sosyotelizmi, yetişkin bağlanma ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasında ilişki var mıdır?

Alt Problem Cümleleri

1. Partner sosyotelizm ölçeği Türk örneklemini için geçerli ve güvenilir midir?
2. PSÖ puanları; her iki çiftte de yüksek, her iki çiftte de düşük, erkeklerin yüksek kadınların düşük olduğu çiftler, kadınların yüksek erkeklerin düşük olduğu çiftler olarak belirlenen dört çift grubu, algılanan romantik ilişki kalitesi puanları açısından farklılaşmakta mıdır?
3. Kadınlarda; PSÖ puanları ile kaygı-kaçınma puanları ve PSÖ puanları ile algılanan romantik ilişki kalitesi puanları arasında ilişki var mıdır?
4. Erkeklerde; PSÖ puanları ile kaygı-kaçınma puanları ve PSÖ puanları ile algılanan romantik ilişki kalitesi puanları arasında ilişki var mıdır? Öğrenci velilerinin, salgın sürecinde verilen uzaktan eğitimin daha etkili sürdürülebilmesine ilişkin önerileri nelerdir?
5. Partner sosyotelizminin algılanan romantik ilişki kalitesi üzerindeki etkisinde cinsiyet ve bağlanma boyutlarının moderatör etkisi var mıdır?

Yöntem

Yapılan araştırma amaçlar doğrultusunda iki ayrı çalışma olarak yürütülmüştür. Bu çalışmalara ilişkin, çalışma gruplarına, veri toplama araçlarına, veri analizlerine ve çalışmanın güvenirliğine yönelik bilgilere bu bölümde yer verilmiştir.

1. Çalışma

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın örneklemini 2019-2020 eğitim öğretim yılında İstanbul'daki çeşitli üniversitelerde eğitimine devam eden ve romantik ilişkisi bulunan 134'ü kadın (%70.2), 57'si erkek (%29.8) olmak üzere toplam 191 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-25 aralığında olup yaş ortalaması 21.1 (S= 1.5) olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Bu form araştırmacılar tarafından, çalışmanın amacı hakkında katılımcıya bilgi sağlamak ve katılımcıların çalışmaya gönüllü olarak katılıp katılmayacaklarını belirlemek amacıyla oluşturulmuştur.

Demografik Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik bilgi formu cinsiyet, yaş, medeni durum ve partner ilişki süresi gibi bilgileri içermektedir. Demografik bilgi formu, altı çoktan seçmeli ve üç açık uçlu olmak üzere toplam dokuz sorudan oluşmaktadır.

Partner Sosyotelizmi Ölçeği (PSÖ): Roberts ve David (2016) tarafından, partner sosyotelizmine maruz kalmayı ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu orijinal çalışma, partner ilişkisi olan bireylere uygulanmıştır. Ölçek toplam dokuz maddeden oluşmaktadır ve herhangi bir alt boyutu bulunmamaktadır. Bu maddeler romantik ilişki içerisindeki partnerlerin sosyotelizme maruz kalma düzeylerini içermektedir. Her bir madde beşli likert tipi şeklinde derecelendirilmektedir (1-hiçbir zaman, 5-her zaman). Ölçeğin değerlendirilmesinde 7. madde ters çevrilerek puanlanmaktadır. Toplam puan hesaplaması katılımcının verdiği yanıtların likert değerinin toplanmasıyla elde edilmektedir. Ölçekten alınacak en düşük puan dokuz iken en yüksek puan kırk beştir. Böylece ölçekten alınan en yüksek puan, partner sosyotelizmine yüksek düzeyde maruz kalmanın göstergesi sayılmaktadır. Orijinal çalışmada ölçeğin güvenirlik katsayısı .93'tür. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması için öncelikle ölçeği geliştiren yazarlardan 22.10.2019 tarihinde e-posta yolu ile izin alınmıştır. Ardından, ölçek üç uzman tarafından İngilizce'den Türkçeye, farklı üç uzman tarafından da Türkçe'den tekrar İngilizceye çevrilmiştir.

İşlem

Veri toplamak için iki yol kullanılmıştır. İlk olarak; üniversite dekanlıklarından ve dersin hocalarından izin alınarak derslerde çalışmanın tanıtımı yapılmıştır. Bu tanıtım sonucunda çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılarla mail ve telefon yoluyla iletişime geçilmiştir. Uygulama sessiz bir sınıf ortamında bireysel olarak yapılmıştır. Öncelikle her bir katılımcıya Bilgilendirilmiş Onam Formu verilmiştir. Gönüllülük onayı alındıktan sonra katılımcılara Demografik Bilgi Formu ve Partner Sosyotelizmi Ölçeği verilmiştir. Uygulama yaklaşık beş dakika sürmüştür.

İkinci olarak online veri toplama yolu kullanılmıştır. Bunun için yürütülmekte olan çalışmayı ve katılımcı özelliklerini anlatan bir açıklama metni oluşturulmuş; bu metin çeşitli üniversite öğrenci kulüpleri ve öğrenci konseyi aracılığı ile Instagram ve WhatsApp üzerinden paylaşılmıştır. Ölçütlere uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden katılımcılar ile mail ve telefon üzerinden iletişime geçilmiştir. Bu katılımcılar Google Form üzerinden oluşturulan Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Bilgi Formu ve Partner Sosyotelizmi Ölçeğini online olarak doldurmuştur. Partner Sosyotelizmi Ölçeği'nin test-tekrar test çalışması için ölçek, çalışmaya katılmayı kabul eden 40 öğrencinin bir kısmına sessiz bir sınıf ortamında bireysel ve kâğıt kalem testi olarak bir kısmına ise Google Form ile online olarak tekrar uygulanmıştır.

2. Çalışma

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın örneklemini 2019-2020 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki çeşitli üniversitelerde eğitimine devam eden ve romantik ilişkisi bulunan 50'si kadın (%50), 50'si erkek (%50) olmak üzere toplam 50 gönüllü çift oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-25 aralığında olup yaş ortalaması 22.3 (S= 1.1) olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Bu form araştırmacılar tarafından, çalışmanın amacı hakkında katılımcıya bilgi sağlamak ve katılımcıların çalışmaya gönüllü olarak katılıp katılmayacaklarını belirlemek amacıyla oluşturulmuştur.

Demografik Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik bilgi formu cinsiyet, yaş, medeni durum ve partner ilişki süresi gibi bilgileri içermektedir. Demografik bilgi formu, altı çoktan seçmeli ve üç açık uçlu olmak üzere toplam dokuz sorudan oluşmaktadır.

Partner Sosyotelizmi Ölçeği (PSÖ): Orijinal ölçek, Roberts ve David (2016) tarafından, partner sosyotelizmine maruz kalmayı ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu orijinal çalışma, partner ilişkisi olan bireylere uygulanmıştır. Ölçek toplam dokuz maddeden oluşmaktadır ve herhangi bir alt boyutu bulunmamaktadır. Bu maddeler romantik ilişki içerisindeki partnerlerin sosyotelizme maruz kalma düzeylerini içermektedir. Her bir madde beşli likert tipi şeklinde derecelendirilmektedir (1-hiçbir zaman, 5-her zaman). Ölçeğin değerlendirilmesinde 7. madde ters çevrilerek puanlanmaktadır. Toplam puan hesaplaması katılımcının verdiği

yanıtların likert değerinin toplanmasıyla elde edilmektedir. Ölçekten alınacak en düşük puan dokuz iken en yüksek puan kırk beştir. Böylece ölçekten alınan en yüksek puan, partner sosyotelizmine yüksek düzeyde maruz kalmanın göstergesi sayılmaktadır. Orijinal çalışmada ölçeğin güvenirlik katsayısı .93'tür.

Ölçeğin birinci çalışma kapsamında yapılan Türkçe uyarlama çalışması sonucunda dokuz maddelik orijinal ölçek altı maddeye indirilmiş ve güvenirlik katsayısı .85 olarak Cronbach alfa katsayısı .89 olarak bulunmuştur.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri- II (YİYE-II): Fraley ve Shaver (2000) tarafından yetişkin bağlanma davranışlarının yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve kaçınma olmak üzere iki temel boyutunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II" 18'i kaygı, 18'i kaçınma alt boyutu olmak üzere 7'li Likert tipinde (1 = hiç katılmıyorum, 7 = tamamen katılıyorum) toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Her bir alt boyuttan alınan puan 18 ile 126 arasında değişmekte ve ölçekten alınan puan arttıkça bağlanmada kaçınma ya da kaygı davranışı artmaktadır. Ölçeğin değerlendirilmesinde 4, 8, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 30, 32, 34, 36. maddeler çevrilerek puanlanmaktadır. Orijinal ölçekte kaçınma alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .95 iken, kaygı alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .93'tür. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türkiye'deki geçerlik ve güvenirlik çalışması Sümer ve arkadaşları (2005) tarafından yapılmıştır. Ölçekte orijinal ölçekte olduğu gibi 18'i kaygı, 18'i kaçınma alt faktöründe olmak üzere 7'li Likert tipinde toplam 36 madde vardır. Kaçınma alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .90 iken, kaygı alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .86'dır. Mevcut çalışmada Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin kaygı alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .84 iken kaçınma alt boyutunun Cronbach alfa katsayısı .86 bulunmuştur.

Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ): Fletcher ve diğerleri (2000) tarafından partnerlerin genel romantik ilişki kalitesine yönelik algılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, Algılanan İlişki Kalitesi Yapıları Envanteri'nin (The Perceived Relationship Quality Components Inventory) altı alt boyutu kullanılarak altı maddeli tek boyutlu bir formu oluşturulmuştur. Katılımcılar, mevcut partnerleri ve ilişkileriyle ilgili maddeleri yedili likert ölçek üzerinde yanıtlamaktadır (1- Hiç; 7- Çok). Ölçekten alınan puan 6 ile 42 arasında değişmekte ve ARİKÖ'den elde edilen puanların artması, algılanan genel romantik ilişki kalitesinin arttığını göstermektedir. Maddelerin Cronbach alfa katsayıları .85 ve üzerinde rapor edilmiştir. Sağkal ve Özdemir (2018) tarafından Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) adıyla Türkiye'de geçerlik güvenirliği yapılan ölçek 6 maddeli tek boyuttan oluşmaktadır. Güvenirlik çalışmasında, ARİKÖ'nün Cronbach alfa katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışmada ARİKÖ'nün Cronbach Alfa katsayısı .71 bulunmuştur.

İşlem

Uygunluk prensibi doğrultusunda, çeşitli üniversitelerdeki kulüpler aracılığıyla katılımcılarla iletişim kurulmuş ve veriler toplanmıştır. Uygulama iki şekilde gerçekleştirilmiştir; katılımcıların bir kısmına ölçeğin online formu internet üzerinden ulaştırılmış, bir kısmına da katılımcının rahatsız edilmeyeceği boş bir ortamda kâğıt kalem testi olarak uygulanmıştır. Uygulama ortalama 10 dakika sürmüştür. Katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu verilip, gönüllülük onayı alındıktan sonra veriler toplanmıştır. Verilerin toplanma aşamasında Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Bilgi formu ve Partner Sosyotelizmi Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE-II), Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) katılımcılara uygulanmıştır.

Bulgular

1.Çalışmanın Bulguları

Çalışmanın birinci sorusu doğrultusunda PSÖ'nün önce yapı geçerliği incelenmiş, sonra iç tutarlılık ve güvenirlik analizi yapılmıştır.

PSÖ'nün Yapı Geçerliği

PSÖ'nün yapı geçerliğini değerlendirirken öncelikle yapılan madde analizinde, ayırt edici olmayan maddelerin elenmesi amacıyla toplam puanla olan faktör yükünün .30'un üzerinde olup olmadığına bakılmıştır. Analiz sonucunda faktör yükü .30'dan düşük olan 3 madde (2., 4. ve 7. maddeler) ölçekten çıkarılmış böylece toplam faktör yükleri .51- .66 arasında değişen 6 madde ile faktör analizine devam edilmiştir. Örneklemin yeterliğini değerlendirmek üzere hesaplanan Kaiser Meyer-Olkin (KMO) katsayısının (.86) yüksek ve faktör analizinin

geçerliğini sınavan Bartlett testi sonucunun ise anlamlı (441,416 $p < .001$) olması dolayısıyla faktör analizinin yapılmasının uygun olduğu tespit edilmiştir. Yapılan faktör analizinden elde edilen yamaç-eğim sonuçlarına göre, orijinal ölçekte olduğu gibi öz değeri 1'in üzerinde olan tek faktör olduğu saptanmıştır.

Tek faktörle sınırlandırılarak temel bileşenler analizi tekrar gerçekleştirilmiş ve bu yapının, toplam varyansın %58.2'sini açıkladığı saptanmıştır. Oblik döndürme sonucu kalan 6 maddenin tek boyuttan aldıkları madde yükleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. PSÖ'nün Maddeleri, Faktör Yükleri, Ortak Varyans Değerleri ve Öz Değerleri

Maddeler	Madde Yükleri	Ortak Varyans	Öz Değer
1. Birlikte geçirdiğimiz sıradan bir yemek saati boyunca, partnerim cep telefonunu çıkarır ve kontrol eder.	.81	.66	3.49
3. Partnerim benimle birlikteyken cep telefonunu elinde tutar.	.79	.56	.69
5. Partnerim benimle konuşurken cep telefonuna göz atar.	.77	.59	.54
6. Partnerim, birlikte geçirebileceğimiz boş zamanlarda cep telefonunu kullanır.	.75	.61	.51
8. Partnerim, birlikte dışarı çıktığımızda cep telefonunu kullanır.	.74	.51	.43
9. Eğer konuşmamız sırasında geçici bir sessizlik olursa, partnerim cep telefonunu kontrol eder.	.71	.54	.32

Açıklanan Varyans: %58.22

İç Tutarlılık ve Güvenirlik Analizi

PSÖ'nün iç tutarlılık katsayısı incelenmiş, Cronbach's Alpha güvenirlilik katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır. Bu da ölçeğin Türkçeye uyarlanmış formunun, orijinal ölçeğe (.93) benzer şekilde oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

PSÖ'nün test-tekrar test güvenilirliğini belirleyebilmek adına 40 katılımcıya 7 gün ara ile PSÖ uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre; aralıklı olarak ölçülen PSÖ puanları arasında .82 düzeyinde ileri derecede anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < .001$).

2. Çalışmanın Bulguları

Çalışmanın ikinci sorusu doğrultusunda sosyotelizm puanlarına göre; her iki çiftte de yüksek, her iki çiftte de düşük, erkeklerin yüksek kadınların düşük olduğu, kadınların yüksek erkeklerin düşük olduğu çiftler olmak üzere dört grup belirlenmiştir. Belirlenen bu dört grubun algılanan romantik ilişki kalitesi puanları açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Tablo 2'de yer alan analiz sonuçlarına göre; dört çift grubun sosyotelizm puanlarının, algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir, $F(3, 1.8)=1.8$, $p > .05$.

Tablo 2. Sosyotelizm Puanlarına Göre Belirlenen Dört Grubun Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Puanlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Serbestlik Dereceleri	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplar Arası	2,049	3	,683	1,793	,151
Gruplar İçi	36,572	96	,381		
Toplam	38,621	99			

Çalışmanın üçüncü ve dördüncü soruları doğrultusunda, her iki cinsiyet için; kaygı kaçınma bağlanma alt boyutları ile sosyotelizm ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemek üzere iki ayrı korelasyon analizi yapılmıştır. Sadece kadın katılımcılar dahil edilerek yapılan korelasyon analizi incelendiğinde, kaygı ve kaçınma boyutları ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında negatif yönde (sırasıyla $r = .30$, $p < .05$; $r = .60$, $p < .01$) ilişkili olduğu görülmüştür. Sosyotelizm puanları ile kaygı/kaçınma boyutları ve sosyotelizm puanları ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Aşağıdaki tabloda (Tablo 3) kadınların kaygı, kaçınma, sosyotelizm ve romantik ilişki kalitesi arasında yapılan korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 3. Kadınlarda Kaygı, Kaçınma, Sosyotelizm ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arası Korelasyon

	1.	2.	3.	4.
1.YİYEKY	1			
2.YİYEK	,338*	1		
3.PSÖ	0,088	-0,155	1	
4.ARİKÖ	-,300*	-,602**	0,072	1

* $p < .05$; ** $p < .01$

YİYEKY: YİYE kaygı; YİYEK: YİYE kaçınma; PSÖ: Partner Sosyotelizm Ölçeği;
ARİKÖ: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği

Sadece erkek katılımcılar dahil edilerek yapılan korelasyon analizi incelendiğinde kaygı boyutu ile sosyotelizm puanları arasında pozitif yönde ($r = .28$, $p < .05$), kaçınma boyutu ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında negatif yönde ($r = .34$, $p < .05$) ilişkili olduğu görülmüştür. Sosyotelizm puanları ile kaçınma boyutu ve sosyotelizm puanları ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Aşağıdaki tabloda (Tablo 4) erkeklerin kaygı, kaçınma, sosyotelizm ve romantik ilişki kalitesi arasında yapılan korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4. Erkeklerde Kaygı, Kaçınma, Sosyotelizm ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arası Korelasyon

	1.	2.	3.	4.
1.YİYEKY	1			
2.YİYEK	,305*	1		
3.PSÖ	,283*	-0,062	1	
4.ARİKÖ	,001	-,336*	-0,145	1

* $p < .05$

YİYEKY: YİYE kaygı; YİYEK: YİYE kaçınma; PSÖ: Partner Sosyotelizm Ölçeği;
ARİKÖ: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği

Çalışmanın beşinci sorusu doğrultusunda cinsiyet ve kaygı-kaçınma boyutlarının partner sosyotelizmi ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkide moderatör rolü incelenmiştir. Buna paralel olarak, üç ayrı moderatör değişkenin etkisini test etmek amacıyla üç ayrı moderasyon analizi SPSS kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada her model için iki ayrı bağımsız değişken ve moderatör değişken bir arada analize sokulmuştur. Yapılan moderasyon analizi sonuçları Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7’de sunulmaktadır. Sonuçlara göre, yalnızca üçüncü model (Tablo 7) anlamlı bulunmuştur. Üçüncü modelde test edilen moderasyon analizine göre, partner sosyotelizmi skoru,

kaçınma boyutu skoru ve moderatör değişkenin toplamda varyansın %34'ünü açıkladığı tespit edilmiştir ($F(3,96)=18.03$, $p<.001$). Sonuç olarak bulgular, kaçınma boyutu skorunun, partner sosyotelizmi ve romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkide moderatör rolünün anlamlı olduğunu göstermektedir ($\beta=-.17$, $p<.05$). Buna göre, partner sosyotelizminin romantik ilişki kalitesini yalnızca kaçınma boyutu puanının yüksek olduğu durumda yordadığı görülmektedir (Tablo 7 ve Şekil 1).

Tablo 5. Partner Sosyotelizmi ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arasındaki İlişkide Cinsiyetin Moderatör Rolü

Analiz Aşaması	Değişkenler	R ² değişim	F	β	t	%95 GA
Model (sabit)		.007	.23		.04	-.28 .29
1.Adım	Partner Sosyotelizmi			.06	.39	-.24 .36
	Cinsiyet			.002	.02	-.40 .41
	Cinsiyet*Partner Sosyotelizmi			-.12	-.77	-.57 .25

*p<.05; **p<.01; ***p<.001

GA=Güven Aralığı

Tablo 6. Partner Sosyotelizmi ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arasındaki İlişkide Kaygı Boyutunun Moderatör Rolü

Analiz Aşaması	Değişkenler	R ² değişim	F	β	t	%95 GA
Model (sabit)		.11	4.17		-.11	-.20 .18
1.Adım	Partner Sosyotelizmi			-.02	-.19	-.21 .17
	Kaygı Boyutu			-.29	-3.01	-.49 -.10
	Kaygı Boyutu*Partner Sosyotelizmi			.14	1.40	-.06 .36

*p<.05; **p<.01; ***p<.001

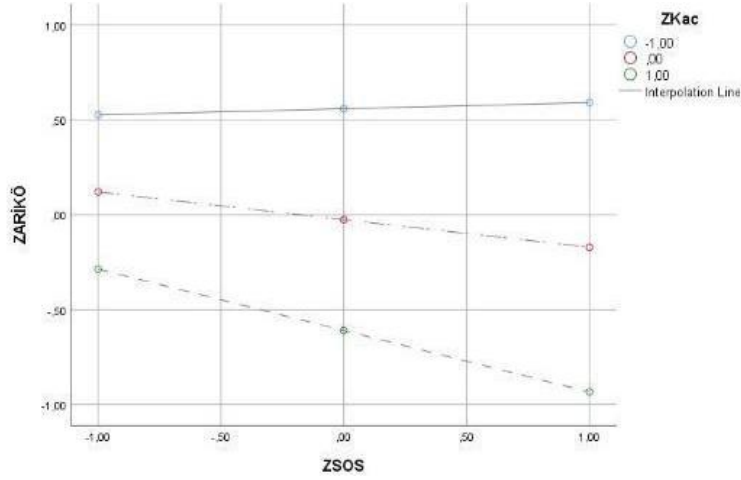
GA=Güven Aralığı

Tablo 7. Partner Sosyotelizmi ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arasındaki İlişkide Kaçınma Boyutunun Moderatör Rolü

Analiz Aşaması	Değişkenler	R ² değişim	F	β	t	%95 GA
Model (sabit)		.36	18.03		-.31	-.19 .14
1.Adım	Partner Sosyotelizmi			-.15	-1.73	-.31 .02
	Kaçınma Boyutu			-.58***	-7.08	-.75 -.42
	Kaçınma Boyutu*Partner Sosyotelizmi			-.17*	-2.09	-.35 -.01

*p<.05; **p<.01; ***p<.001

GA=Güven Aralığı

Şekil 1. Partner sosyotelizmi ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkide kaçınma boyutunun moderatör rolü

Korelasyon analizi sonuçlarından hareketle, anlamlı korelasyon sonuçlarının yalnızca erkek katılımcılarda ortaya çıktığı görüldüğünden, kaçınma boyutunun moderatör etkisini anlamak üzere gerçekleştirilen analiz, cinsiyet değişkeni kontrol edilerek de gerçekleştirilmiştir. Bulgular, cinsiyetin kontrol edildiği durumda, kaçınma boyutunun moderatör etkisinin ortadan kalktığını göstermektedir (Tablo 8). Sonuçlara göre, birinci gruptaki cinsiyet kontrol değişkeni olarak atıldığında, kaçınma boyutunun moderatör etkisi anlamlı bulunmamıştır, $F(1, 98) = .64, p > .05$. Bunun üzerine moderasyon analizi kadın ve erkek katılımcılar için ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

Kadın katılımcıların puanlarıyla yapılan moderasyon analizi sonuçlarına göre kaçınma boyutu puanlarının moderatör etkisi anlamlı değildir, $F(3, 46) = 8.77, p < .001$. Sonuçlar Tablo 9'da sunulmaktadır. Öte yandan, yalnızca erkekler ile yapılan moderasyon analizi sonuçları anlamlı bulunmuştur, $F(3, 46) = 6.96, p < .01$. Buna göre, erkeklerin partner sosyotelizmi ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişki, sadece yüksek kaçınma boyutu puanı sergilenen durumda anlamlıdır ($\beta = -.45, p < .001$). Sonuçlar Tablo 10'da sunulmuştur. Şekil 2'de kaçınma boyutunun moderatör etkisi gösterilmektedir.

Tablo 8: Partner Sosyotelizmi ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arasındaki İlişkide Kaçınma Boyutunun Moderatör Rolü (Kontrol Değişkeni = Cinsiyet)

Analiz Aşaması	Değişkenler	R ² değişim	F	β	t	%95 GA
Model (sabit)		.01	.64		-.56	-.36 .20
1. Adım	Cinsiyet			.08	.80	-.24 -.56
2. Adım	Cinsiyet			.04	.48	-.26 .43
	Partner Sosyotelizmi			-.11	-1.25	-.29 .06
	Kaçınma Boyutu			-.53***	-5.89	-.70 -.35
	Partner Sosyotelizmi*Kaçınma Boyutu			-.17	-1.92	-.37 .01

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

GA=Güven Aralığı

Tablo 9. Kadın Katılımcılarda Partner Sosyotelizmi ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arasındaki İlişkide Kaçınma Boyutunun Moderatör Rolü

Analiz Aşaması	Değişkenler	R ² değişim	F	ß	t	%95 GA	
Model (sabit)		.36	8.77		-.18	-.27	.23
1.Adım	Sosyotelizm			-.02	-.15	-.29	.25
	Kaçınmacı Bağlanma			-.61***	-5.01	-.82	-.35
	Sosyotelizm*Kaçınmacı Bağlanma			-.02	-.19	-.29	.24

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

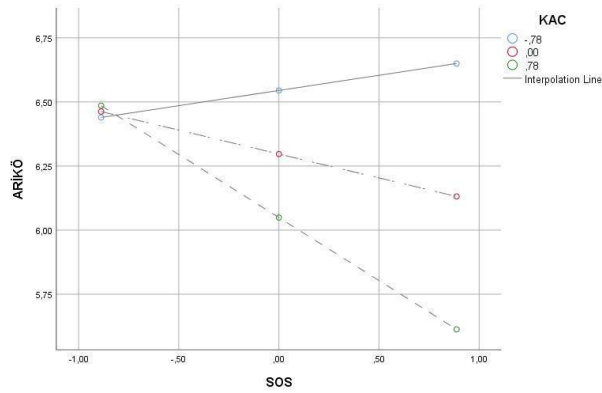
GA=Güven Aralığı

Tablo 10. Erkek Katılımcıların Partner Sosyotelizmi ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Arasındaki İlişkide Kaçınma Boyutunun Moderatör Rolü

Analiz Aşaması	Değişkenler	R ² değişim	F	ß	t	%95 GA	
Model (sabit)		.31	6.96		.29	-.20	.27
1.Adım	Partner Sosyotelizmi			-.33*	-2.52	-.54	-.06
	Kaçınma Boyutu			-.37**	-3.05	-.67	-.14
	Partner Sosyotelizmi*Kaçınma Boyutu			-.45***	-3.39	-.73	-.19

* $p < .05$; ** $p < .01$; *** $p < .001$

GA=Güven Aralığı

Şekil 2. Partner sosyotelizmi ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkide erkek katılımcılarda kaçınma boyutunun moderatör rolü

Tartışma ve Sonuç

Partner sosyotelizmine maruz kalmayı ölçmek amacıyla geliştirilen Partner Sosyotelizmi Ölçeği'nin (Partner Phubbing Scale) Türk örneklemini üzerinde geçerlik-güvenirliğinin sınanması ve partner sosyotelizmi, yetişkin bağlanma ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla yürütülen bu araştırmanın sonuçları aşağıda verilmiştir.

Bu çalışmanın ilk sorusu Partner Sosyotelizmi Ölçeği'nin Türk örneklemini için geçerlik ve güvenilirliğe sahip olup olmadığıdır. Bu soru doğrultusunda partner sosyotelizmine maruz kalmayı ölçmek amacıyla geliştirilen Partner Sosyotelizmi Ölçeği'nin (Partner Phubbing Scale) Türk örneklemini üzerinde geçerlik-güvenirlik çalışması yürütülmüştür. Sonuçlar Partner Sosyotelizmi Ölçeği'nin (PSÖ) mevcut örneklem grubu için psikometrik açıdan yeterli, geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde Partner Sosyotelizmini değerlendiren bir ölçek bulunmadığı ve partner sosyotelizmi ile ilgili çalışmalara henüz yer verilmediği saptanmıştır. Alandaki ciddi boşluğu doldurmak amacıyla Türkçe uyarlaması yapılan PSÖ, sosyotelizme maruz kalma derecesini romantik ilişki bağlamında ölçülmesi yönüyle alanyazındaki diğer ölçekler ile karşılaştırıldığında özgündür.

Çalışmanın ikinci sorusu sosyotelizmi puanlarının; her iki çiftte de yüksek, her iki çiftte de düşük, erkeklerin yüksek kızların düşük olduğu çiftler, kızların yüksek erkeklerin düşük olduğu çiftler olarak belirlenen dört çift grubunda, algılanan romantik ilişki kalitesi puanları açısından farklılaşıp farklılaşmadığıdır. Bu soru doğrultusunda elde edilen bulgular incelendiğinde, sosyotelizmi puanlarına göre belirlenen dört çift grubunun sosyotelizmi puanlarının, algılanan romantik ilişki kalitesi puanlarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Alanyazında partner sosyotelizmi ve algılanan romantik ilişki kalitesi ile ilgili bir çalışma bulunmamaktadır ancak partner sosyotelizmi ve ilişki memnuniyeti ile ilgili çalışmalar mevcuttur. Cizmeci (2017), yaptığı bir çalışmada partner sosyotelizmi ve ilişki memnuniyeti puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiş ve kadın katılımcıların hem partnerlerinden daha fazla partner sosyotelizmi davranışı algıladıklarını hem de daha fazla ilişki doyumu beyan ettiklerini belirtmiştir. Roberts ve David (2016) yaptığı bir çalışmada romantik partnerlerdeki sosyotelizmi davranışının sebep olduğu kesintiler ve dikkat dağınıklığının özellikle cep telefonu ile ilgili anlaşmazlıkları arttırdığını ve bu tür bir anlaşmazlığın da partnerlerden birinin ilişkisinden duyduğu memnuniyeti azalttığını belirtmiştir. Diğer bir çalışmada Chotpitayasunondh ve Douglas (2018) yoğun bir şekilde sosyotelizmi davranışına tabi tutulan katılımcıların, hiç veya kısmen sosyotelizmi davranışına tabi tutulan katılımcılara göre daha düşük ilişki memnuniyeti yaşadıklarını belirtmişlerdir. Belirtilen üzere farklı çalışmalarda anlamlı sonuçlar elde edilmesine rağmen mevcut çalışmada anlamlı sonuçlar elde edilememiştir. Bu sonuç örneklem grubunun yaş aralığı ile ilişkili olabilir; 18-25 yaş arası çiftlerin sosyal ortamlarda telefon kullanma davranışını normal karşılıyor olabileceği düşünülebilir. Bu sebeple bu yaş aralığındaki çiftlerin sosyotelizmi davranışı, algıladıkları ilişki kalitesini etkilemiyor olabilir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde bağlanma stilleri ve sosyotelizmi arasındaki ilişki incelenirken cinsiyet değişkeni üzerinde durulmadığı fark edilmiştir. Çalışmamızda, bu boşluğu doldurmak amacıyla bağlanma stilleri ve sosyotelizmi arasındaki ilişkinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır. Bu bağlamda sorulan üçüncü ve dördüncü sorular her iki cinsiyet için kaygı-kaçınma bağlanma alt boyutları ile sosyotelizmi ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasında bir ilişki olup olmadığıdır. Bu iki soruya yönelik elde edilen bulgular doğrultusunda her iki cinsiyet için de sosyotelizmi puanları ile kaçınma boyutu ve sosyotelizmi puanları ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buna ek olarak kadın katılımcılarla yapılan korelasyon analizi incelendiğinde kaygı boyutu ile sosyotelizmi puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Erkek katılımcılarla yapılan korelasyon analizi incelendiğinde ise kaygı boyutu ile sosyotelizmi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur.

Bağlanma stillerinin, bir bireyin sosyotelizmi davranışını belirlemede yardımcı olduğunu araştıran çalışmalar incelendiğinde güvenli bağlanma stiline sahip insanların cep telefonlarına daha az eğilimli olduğu ve bu nedenle daha az sosyotelizmi davranışında bulunduğu bulunmuştur. Güvensiz bağlanma stillerine sahip olan kişilerin ise daha fazla sosyotelizmi davranışında bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır (Shams vd. 2019: 161-169). Başka bir çalışmada, kaygılı bağlanma stillerine sahip çiftlerin, güvenli bağlanma stiline sahip çiftlere kıyasla sosyotelizme daha güçlü tepki verebilecekleri bulunmuştur (Polezoes, 2017). Bir diğer çalışmada ise, kaygı alt boyutu puanı daha yüksek olan çiftler daha yüksek sosyotelizmi davranışı bildirmişlerdir (Zonash vd. 2020: 103-137). Bu araştırmalar incelendiğinde bazı bulguların mevcut çalışmanın bulguları ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Bununla birlikte ilerleyen çalışmalarda cinsiyet faktörü üzerinde daha fazla araştırma yapılabilir.

Mevcut çalışmada 5.soru doğrultusunda partner sosyotelizminin algılanan romantik ilişki kalitesi üzerindeki etkisinde cinsiyet ve bağlanma boyutlarının moderatör etkisine bakılmıştır. Yapılan analizler sonucu kaçınma alt boyutunun anlamlı bir moderatör etkiye sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca kaçınmacı bağlanmanın moderatör etkisini anlamak üzere gerçekleştirilen analiz, cinsiyet değişkeni kontrol edilerek de gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sonucunda erkeklerin sosyotelizm algısı ve ilişki kalitesi algısı arasındaki ilişkinin, sadece yüksek kaçınmacı bağlanma sergilenen durumda anlamlı olduğu görülmüştür. Bu bulgular gelecek çalışmalarda cinsiyet faktörü üzerinde daha fazla durulması gerektiğini göstermektedir.

Literatürde partner sosyotelizmi ile farklı değişkenlerin moderatör etkisini inceleyen çalışmalar sınırlı sayıdadır. Örneğin Polezoes (2017) yaptığı çalışmada akıllı telefon müdahalesinin romantik ilişki memnuniyeti üzerindeki etkisinde kaygı ve kaçınma alt boyutlarının moderatör etkisine bakmıştır. Sonuçlar kaygı ve kaçınma alt boyutlarının, akıllı telefon müdahalesi ile ilişki memnuniyeti arasındaki ilişkide önemli bir moderatör etkisi olmadığını göstermiştir. Ancak toplam kaçınma boyutu puanı ile ilişki memnuniyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu bulgu Polezoes'ın makalesinde şu şekilde yorumlanmıştır: "Kaçınma boyutu puanı yüksek olan bir kişi, romantik ilişkilerinde bir sorun yaşadığında, söz konusu sorunla doğrudan ilgilenmek yerine geri çekilir ve sorundan kaçınır. Sorundan kaçan kişi, akıllı telefonu bir çözüm olarak görür. Böylelikle memnuniyetsizliği pekişir ve sorun daha da yoğunlaşır." Bir diğer çalışmada Wang ve arkadaşları (2019) partner sosyotelizmi ve ilişki memnuniyeti arasındaki ilişki üzerindeki medeni durumun moderatör etkilerini incelemiştir. Bulgular partner sosyotelizmi ile ilişki memnuniyeti arasında medeni durumun moderatör bir etkisi olduğunu ve sadece evli yetişkinlerde anlamlı bir etki bulunduğunu göstermiştir.

Nuñez, Radtke ve Eimler (2020) çalışmalarında sosyotelizmin olumlu duygulanım, olumsuz duygulanım ve stres üzerindeki etkisinde cinsiyetin moderatör rolünü incelemiş ve cinsiyetin moderatör bir etkisi olmadığını belirtmiştir. Chotpitayasonondh ve Douglas (2016) çalışmalarında cinsiyetin, insanların sosyotelizme maruz kalma derecesi ile sosyotelizmin normatif olduğu algısı arasındaki ilişkide moderatör etkiye sahip olduğunu ve erkeklerde kadınlardan daha güçlü bir etki bulunduğunu belirtmiştir. Roberts ve David (2016) çalışmalarında partner sosyotelizminin cep telefonu çatışması üzerindeki etkisinde kaygılı bağlanmanın moderatör bir etkisi olduğunu belirtmiştir.

Alanyazında partner sosyotelizmi ile ilgili çeşitli değişkenlerin moderatör etkilerine dair çalışmalarda farklı sonuçlar bulunduğu gözlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, partner sosyotelizminin ilişki kalitesine olan etkisini daha iyi anlayabilmek ve açıklayabilmek için farklı değişkenlerin (medeni durum, ilişki süresi vb.) kullanıldığı yeni araştırmalara ihtiyaç vardır.

Araştırma bazı sınırlılıklara sahiptir. Birincisi, araştırmanın örneklem grubunun sadece 18-25 yaş aralığındaki lisans öğrencilerinden oluşmasıdır. PSÖ'nün tek boyutlu yapısına ilişkin geçerlik ve güvenilirlik değerlerinin gelecek araştırmalarda farklı örneklem gruplarında (farklı yaş aralığında olan çiftler, birlikte yaşayan çiftler, ebeveyn olan çiftler vs.) sınanmasının da yararlı olacağı düşünülmektedir. İkincisi, algılanan romantik ilişki kalitesini ölçmek amacıyla kullanılan ARİKÖ'nün içeriğinin bu çalışma için yeterli nitelikte olmadığı düşünülmektedir. Bu amaç doğrultusunda araştırma yapmak isteyen araştırmacıların farklı içerikte ölçeklerden yararlanması önerilmektedir. Ayrıca, partner sosyotelizmine maruz kalmanın, Türk toplumundaki yansımaları farklı değişkenleri içeren araştırmalar ile desteklenerek daha ayrıntılı biçimde araştırılabilir. Bununla birlikte, çalışmanın bulguları yorumlanırken, beyana dayalı ölçümlerin kullanılmasından kaynaklanan olası yanlılıklar ve sınırlılıklar dikkate alınmalıdır.

Sonuç olarak, Türkçe'ye uyarlama çalışması yürütülen PSÖ, örneklem grubunun bulgularına göre geçerli ve güvenilir bir ölçektir. PSÖ kullanılarak gerçekleştirilen ikinci çalışmanın da gelecekte PSÖ kullanılarak yapılacak olan çalışmalar için önemli ve alana katkı sağlayacak bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma ve kaybetme: Bağlanma* (T. V. Soylu, Çev., Cilt 1). İstanbul:Pinhan.
- Chotpitayasunondh, V. ve Douglas, K. M. (2016). How "Phubbing" becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*, 63, 9-18. doi: 10.1016/j.chb.2016.05.018
- Chotpitayasunondh, V. ve Douglas, K. M. (2018). The effects of "phubbing" on social interaction. *Journal of Applied Social Psychology*, 48(6), 304-316.
- Cizmeci, E. (2017). Disconnected, though satisfied: Pphubbing behavior and relationship satisfaction. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 7(2), 364-375.
- Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., ve Thomas, G. (2000). The measurement of Perceived Relationship Quality Components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340-354. doi: 10.1177/0146167200265007
- Göksün, O. D. (2019). Sosyotelist Olma ve Sosyotelizme Maruz Kalma Ölçeklerinin Türkçeye Uyarlanması. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences*, 21(3), 657-671.
- Hazan, C., ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511-524.
- Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Mızrak-Şahin, B., Çulha, İ. Ve Babadağ, B. (2016). Sanal dünyanın kronolojik bağımlılığı: sosyotelizm (phubbing). *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 3(2), 223-269.
- Koca, E. B. (2019). Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Sosyotelizm Üzerine Bir Yazın Taraması. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 399-411.
- Li, T., ve Chan, D. K. S. (2012). How anxious and avoidant attachment affect romantic relationship quality differently: A meta-analytic review. *European Journal of Social Psychology*, 42(4), 406-419.
- McDaniel, B. T., Galovan, A. M., Cravens, J. D., ve Drouin, M. (2018). "Technoference" and implications for mothers' and fathers' couple and coparenting relationship quality. *Computers in human behavior*, 80, ss. 303-313.
- Nazir, T., ve Pişkin, M. (2016). Phubbing: Technological Invasion Which Connected the World But Disconnected Humans Tehseen, "The International Journal of Indian Psychology", 3(4), 39-46.
- Núñez, T. R., Radtke, T., ve Eimler, S. C. (2020). A third-person perspective on phubbing: Observing smartphone-induced social exclusion generates negative affect, stress, and derogatory attitudes. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 14(3).
- Öcal Yüceol, S. E. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul
- Polezoes, S. (2017). *Attachment as a moderator between smartphone interference and relationship satisfaction in adult couples* (Doctoral dissertation). Purdue University, Indiana.
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2016). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*, 54, 134-141.
- Sağkal, A. S., ve Özdemir, Y. (2018). Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği'nin (ARİKÖ) Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 22-40.
- Shams, M., Iftikhar, U., Raja A. A. (2019). Impact of Attachment Styles on Relationship Satisfaction: Mediating Role of Phubbing Behavior. *IBT Journal of Business Studies*, 15(1), 161-169.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57), 1.
- Sümer, N., Selçuk, E., Günaydın, G., ve Uysal, A. (2005). Yetişkin Bağlanma Boyutları İçin Yeni Bir Ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk Örnekleminde Psikometrik Açıdan Değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları Dergisi*, 8.
- Wang, X., Xie, X., Wang, Y., Wang, P., ve Lei, L. (2017). Partner Phubbing and Depression Among Married Chinese Adults: The Roles of Relationship Satisfaction and Relationship Length. *Personality and Individual Differences*, 110, 12-17. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.01.014>
- Zonash, R., Saghir, S., Ahsan, R., ve Murtaza, S. (2020). Phubbing Behavior and Romantic Relationship: Mechanism of Mental Health among Married Couples. *Foundation University Journal of Psychology*, 4(1), 103-137.

STUDY OF RELATIONSHIPS BETWEEN PARTNER PHUBBING, ATTACHMENT AND PERCEIVED ROMANTIC RELATIONSHIP QUALITY IN UNIVERSITY STUDENTS

Kübra Topal, Rumeysa Güngör, Hafize Çoban, Saliha Şahintürk, Elif Kırmızıyaya, Telat Gül Şendil

ABSTRACT

Partner Phubbing, which we encounter in romantic relationships, is a concept that has a disrupting effect on the communication of couples. This study has two purposes. The first is to adapt the Partner Phubbing Scale developed by Roberts and David (2016) to Turkish. The second is the study of relationships between partner phubbing, adult attachment, and perceived romantic relationship quality. The sample of the first study consists of a total of 191 students, 134 females (%70,2) and 57 males (%29,8), between the ages of 18-25 who continue their education in various universities in Istanbul. The sample of the second study consists of 50 volunteer couples between the ages of 18 and 25 who continue their education at various universities in Turkey and have a romantic relationship. As a result of factor analysis the revealed that adapted scale is unidimensional and a total of 6 items. The Cronbach's Alpha internal consistency coefficient of the scale was .85, test retest correlation was .82. According to the findings of the second study; The moderator effect of gender and attachment dimensions (anxiety and avoidance) on the effect of PPS on ARIKÖ was found to be significant only in cases with high avoidance scores in males ($\beta = -.45$, $p < .00$). As a result, the PPS, which was carried out in an adaptation study to Turkish, is a valid and reliable scale according to the results of the sample group. The second study conducted is considered to be an important study for future studies using PPS.

Keywords: Partner phubbing, university students, attachment, relationship quality, validity, reliability